

HALK SAğLIğI UZMANLARI DERNEğİ

DÜNYA CÜZZAM GÜNÜ

“Sıfır hastalık, sıfır sakatlık, sıfır damgalama ve ayrımcılık”

Lepra ya da cüzzam olarak bilinen hastalık ‘*Mycobacterium leprae*’ basilinin oluşturduğu kronik enfeksiyöz bir hastalıktır. Basil Gerhard Armauer Hansen tarafından 1873 yılında bulunmuştur, bu nedenle Hansen hastalığı olarak da adlandırılmaktadır.

Deriyi, periferik sinirleri, üst solunum yolu mukozasını, gözü, kemik ve testisleri tutabilir. Tek rezervuarı insan olan basilin bulaş şekli tam olarak bilinmemekle beraber bilinen en sık bulaş şekli solunum yoludur. Bulaşma riski yakın, sık ve uzun süreli temasla artmaktadır. İnkübasyon periyodu 2-4 yıldır. Lepranın Tüberküloid, Lepramatöz ve Borderlayn tipleri vardır. Hastalık sıklıkla cilt lezyonları (hipopigmente makül gibi) ve periferik sinir tutulumları ile bulgu verir¹.

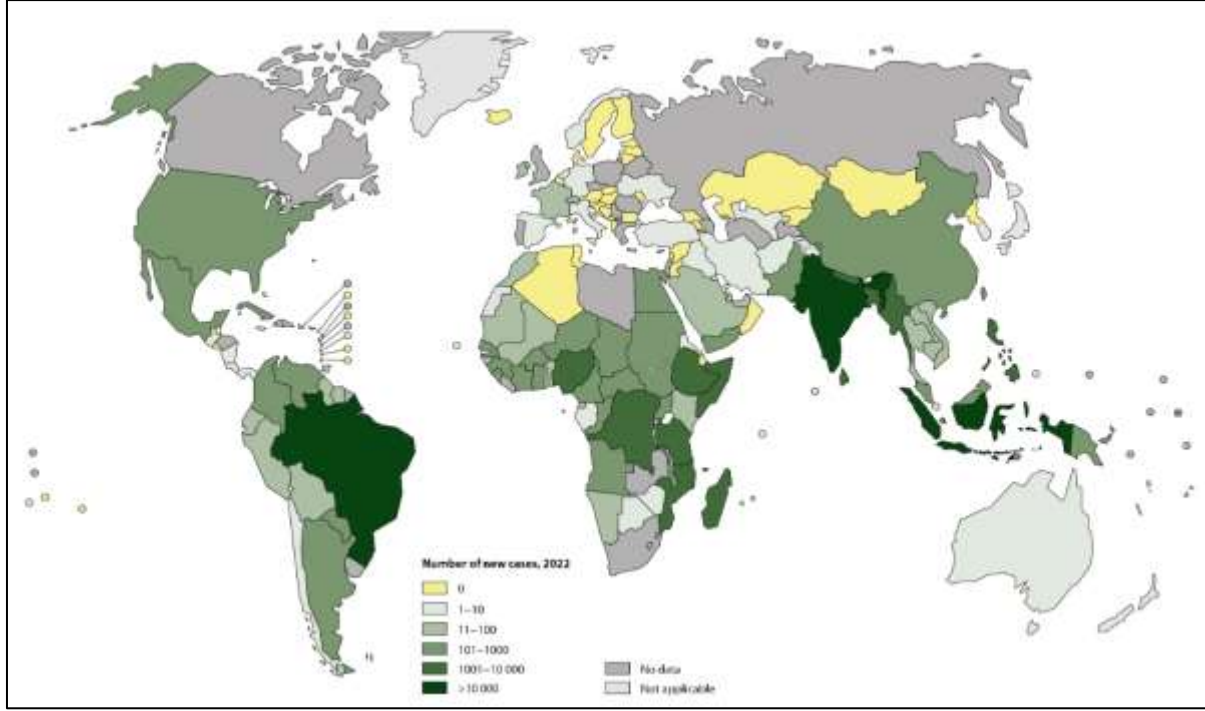
Tanı konulurken fizik muayene (yüzeyel duyu, periferik sinir muayenesi), deri smear ve dermatopatolojik (en değerli yöntem) yöntemler kullanılır. Tanısı aşağıda yer alan bulguların birinin olmasıyla konulur;

- Soluk (hipopigmente) veya kırmızı cilt bölgesinde his kaybı olması
- Periferik sinirin kalınlaşması/genişlemesi ile beraber duyu kaybı olması ve/veya o sinir tarafından uyarılan kaslarda zayıflık olması
- Deri smear testinde basilin gösterilmesi^{1,2}.

Ülkemizde bildiri mi zorunlu hastalıklar arasında yer alan hastalığın tedavisi ücretsizdir. Tedavide Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından önerilen çoklu ilaç tedavi protokolü (MDT) uygulanmaktadır. Lepra fonksiyon kayıplarına, sosyal olarak damgalanma ve dışlanmaya neden olması nedenleriyle önemli bir hastalıktır¹.

Her yıl Ocak ayının son pazarı ‘Dünya Lepra Günü’ olarak belirlenmiştir³. Günün teması 2024 yılında “Sosyal damgalanmayı ortadan kaldırmak ve hastaların onurunu yükseltmek” hedefleriyle “Leprayı yenmek (Beat Leprosy)” olarak belirlenmiştir⁴.

DSÖ tarafından yayınlanan verilere göre 2022 yılında 182 ülke tarafından 174 059 vaka bildirilmiştir. Vakaların %61’i erkektir ve en çok yeni vaka Afrika ve Güneydoğu Asya’da gözlenmiştir⁵. Şekil 1’de 2022 yılında ülkeler tarafından bildirilen yeni vakaların dağılımı yer almaktadır. DSÖ tarafından yıllara göre yeni vaka sayısı 2018 yılında 208 613, 2019 yılında 202 166, 2020 yılında 128 397, 2021 yılında da 140 063 olarak raporlanmıştır⁶.

Şekil 1: Ükelere göre yeni vaka sayıları, DSÖ 2022⁷

Ülkemizde Sağlık Bakanlığı tarafından “Lepra Eradikasyon Programı” yürütölmektedir. Bakanlık tarafından bu program sayesinde DSÖ’nün lepra eliminasyonu hedefine ulaşılmış olduğu, hastalık prevalansının 10 000’de 1 vakanın altında olduğu bildirilmiřtir¹. DSÖ raporuna göre Türkiye’de 2005-2022 yılları arasında 2008, 2009 ve 2010’da 5’er, 2020’de 4, 2022’de ise 2 yeni vaka olduğu bildirilmiştir, diğer yıllara ait veri bulunmamaktadır⁸.

HASUDER olarak, her yıl ocak ayının son Pazar gününün “Dünya Lepra Günü” olarak anılması kapsamında; ölkemizde konu ile ilgili kaçırılmış vaka kalmaması için yeterli güçlendirilmiş gözetim mekanizmalarının çalışmasını ve başta çocuk olmak üzere yeni vaka olup olmadığı / toplam vaka sayıları hakkında bilgi ve güncel veri paylaşımının yapılmasını önermekteyiz.

HASUDER Bulaşıcı Hastalıklar Grubu adına Uzm. Dr. Fatma BOZDAğ tarafından hazırlanmıştır.

HALK SAğLIğI UZMANLARI DERNEğİ

Kaynaklar:

1. Lepra, T.C. Sağlık Bakanlığı Genel M¼d¼rl¼ę¼ Bulaşıcı Hastalıklar ve Erken Uyarı Dairesi Başkanlığı <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/hastaliklar/lepra.html>.
2. Leprosy (Hansen's disease), WHO. https://www.who.int/health-topics/leprosy#tab=tab_2
3. D¼nya Lepra G¼n¼, T.C. Sağlık Bakanlığı Genel M¼d¼rl¼ę¼ Bulaşıcı Hastalıklar ve Erken Uyarı Dairesi Başkanlığı <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/haberler-12/dunya-lepra-gunu.html>.
4. World Leprosy Day 2024 <https://www.who.int/news-room/events/detail/2024/01/28/default-calendar/world-leprosy-day-2024>.
5. Leprosy (Hansen's disease), WHO <https://www.who.int/data/gho/data/themes/topics/leprosy-hansens-disease>.
6. Leprosy, Number of new leprosy cases, WHO https://apps.who.int/neglected_diseases/ntddata/leprosy/leprosy.html.
7. Number of new leprosy cases reported, 2022, WHO. https://www.who.int/images/default-source/maps/leprosy_2022_cases.png?sfvrsn=ed17286_2
8. Number of new leprosy cases, WHO <https://www.who.int/data/gho/data/indicators/indicator-details/GHO/number-of-new-leprosy-cases>.